

In Memoriam Joop Kleuver (2016)

Op 20 juli 2015 overleed op 81 jarige leeftijd Joop Kleuver. Hij was jarenlang het trouwe gezicht van Staatsbosbeheer in Overijssel, kenner van natuur en landschap in deze en menig andere streek, én het natuurbeschermingsgeweten in de regio. Hij wist jarenlang samen met het illustere gezelschap van Daan Docter en Wicher Leonard (Wieb) Jansen, en later nog Margriet van Kampen, vanuit het Zwolse allerlei nuttige en behartenswaardige aanwijzingen te geven omtrent het beheer of de historie van te beschermen terreinen.

Zijn jeugd heeft hij doorgebracht in het Gooi, Joop was bloemistenzoon en hij leek aanvankelijk in de wieg gelegd te zijn voor het onderwijs. In dat gebied werd de basis voor zijn persoonlijkheid gelegd en via zelf geleerde studie inzake de natuur groeide en bloeide hij door de ongeëvenaarde kennis van de Europese flora en zijn brede kijk op de vegetatie en het landschap. Echt liefhebber was hij als het om de Deense flora ging en hij kon je op een aangename manier 'op de proef stellen' hoe het met je kennis van het Deense landschap ging. Hij verhaalde dan talrijke schitterende bosschages, alsof hij er rechtstreeks vandaan gekomen was. Hij dichtte de mens een heel belangrijke rol toe in het halfnatuurlijke landschap, maar had ook oog voor de processen waar de mens nagenoeg geen rol in had en de natuur die daar bij hoorde.

Met veel collega's van het Staatsbosbeheer uit de 'tijd van Wieb' onderhield hij contact en hij was steeds van de partij als weer de jaarlijkse reünie gehouden werd, waar zowel Daan als Wieb zelf ontbraken, maar waar hij en Margriet en de (deels voormalige) districtshoofden wel een vaste deelnemers van waren.

Albert herinnert zich Joop nog goed: als inwoner van Zwartsluis, aan de zuidrand van de Kop van Overijssel, had hij via zijn vriendin – nu echtgenote – contact dat via haar bij het Groene Kruis in Zwolle naar Roos en dus naar Joop liep. Daar werd kennis omtrent de natuur uitgewisseld en werd gecommuniceerd over de vele bijzondere planten die dit deel van de Kop zo rijk was. Daarop was door Sam Segal en door mensen bij Natuurmonumenten ook al geweest en vooral de 'Landen achter het Singel' kwamen daarbij in beeld vanwege het Slank Wollegras, de Blaasjeskruiden, de talrijke slaapmossen, de Ronde zegge en de Galigaan, om er maar een paar te noemen. Daar hoorden ook de Grote vuurvliender, de Zilveren maan, de vele Sternkolonies en dito de Purperreigers bij. Pas na nog wat jaren studie en een omweg via de toenmalige Heidemij brachten Albert weer werkelijk in contact met Joop en nog talrijke situaties en momenten van natuurzorg volgden, menigmaal opgeluisterd door zeer goede bekenden in de wetenschap als Victor Westhoff, Chris van Leeuwen, Ger Londo en Herman Leys.

Bijna elke ontmoeting ging van zijde van Joop wel met een belevenis gepaard die hij op zijn voor Joop zo karakteristieke wijze kon vertellen. Hij ging er eens echt voor zitten, wat voorover gebogen, haast gekromd te noemen, wat natuurlijk prima bij zijn lengte paste. Er kwam dan meestal een sigaret in de hand en zijn lange,

wat gelig getinte vingers omklemden die als hij de sigaret naar z'n mond bracht en er diep van inhaleerde en dan kwam er weer een verhaal dat steevast begon met: "Zeg, ik....." of "Jij kent vast wel <naam plant, dier of persoon>" en dan volgde het zonder onderbreking, of het nou over een plant of mos ging of iemand die je meestal wel gezamenlijk kende of iemand die eertijds veel indruk op hem gemaakt had. Veelal schuilde er wel veel leerzaams in de vertelling, want dat onderwijzer-zijn zat echt in zijn bloed.

Hij kon zo smakelijk lachen, wat afsloot met een steeds dieper wordende lach en tenslotte eindigde met zo'n typische rokerskuch. Hij kon ook welgemeend lachen als 'wij als consulentschap' (onder directe aanvoering van Daan en Wieb) het een andere autoriteit weer eens moeilijk maakten, iets dat eertijds vaak meer dan eens per week voorkwam. Nog menigmaal werden personen in de jaren daarna ontmoet, vaak in een heel andere rol, maar allen herinnerden zich die tijd nog maar al te goed. Joop plaatste zichzelf nooit op de voorgrond, noch klopte hij zich op de borst of schouders en hij speelde niet graag een publieke rol. Hij faciliteerde wel heel graag en zorgde ervoor dat een ander gemakkelijk een openbare rol kan vervullen.

Halverwege de jaren 80 heeft Ruud Jonker de overstap gemaakt van Districts-assistent naar Inventarisatiemedewerker van Overijssel en werkte sedertdien nauw samen met Joop. Ook Ruud werd "meegenomen" in de breedvoerige vakantieperiodes van Joop. De krijtrotsen van Møn, wellicht zijn lievelingseiland van Denemarken, maar ook de orchideeën van Corsica zijn geregeld voor het voetlicht gehaald, waarbij het bovengenoemde "ritueel" van sigaretje, ademen en dikwijls ook juist ver achterover leunend met de ellebogen gespreid en de gevouwen handen achter het hoofd, zó karakteristiek waren.

Hij stimuleerde Ruud op elegante manier de wetenschappelijke namen te leren, want je kon op elk willekeurig moment wel een keer even op de proef gesteld worden. Ruud betrapte zich er wel eens op, dat wanneer hij ter determinatie een

zwaar ingedroogd stukje plant of bladmos werd voorgelegd, en hij deze niet direct thuis kon brengen, zwetend toch alles in het werk stelde om te gemoed te komen aan Joops verwachtingsvolle blik :) Je wilde Joop gewoon niet teleurstellen.

In die periode zijn bijzondere werken van zijn hand gekomen. Natuurlijk met stip boven aan het Overijsselse Staatsbosbeheer-Regioboek "Tussen Dinkel en IJssel". In dit rijk geïllustreerde boek geeft Joop een mooi en ook heel compleet beeld van wat Staatsbosbeheer in Overijssel aan natuur in haar verwevenheid met cultuurhistorie te bieden heeft.

In een eveneens van mooie foto's voorziene paperback beschreef Joop "De Plantengroei van de Weerribben", een van zijn lievelingsterreinen. Het boek is deels bedoeld als handleiding bij het zorgvuldig beheren van het verlandings-proces in dit mooie laagveengebied.

Zeker moet niet onvermeld blijven zijn enorme inventarisatie-inspanning en opnamen om alle graslanden in Overijssel en Flevoland te karteren ten behoeve van het "Graslandproject" hetgeen de basis vormde voor de toenmalige nieuwe bedrijfssturing via "allocatie van subdoeltypen". Dat is momenteel verwerkt in de huidige graslandbeheertypen in de Provincie Overijssel en Flevoland.

En dan de vele PKN-excursies, die Joop graag heeft bezocht. Velen zullen zich deze markante florist kunnen herinneren. Naast de excursieverslagen is nog een artikel van zijn hand over tredvegetaties langs wegen met Hertshoornweegbree in Stratiotes geplaatst.

Joop heeft genoten van zijn werk. Bij warm weer werden dikwijls waterrijke terreinen aan een "inwendig onderzoek" onderworpen. Daar kwam geen zwembroek aan te pas. Puur natuur.

Joop heeft ook wel verdriet gekend over teleurstellingen, want als je zo lang in een zelfde gebied werkzaam bent, gaat je bepaalde achteruitgang zeer aan het hart. Hij maakte zich ook zorgen over sommige ontwikkelingen langs de Vecht. Ook Staatsbosbeheer is in korte tijd enorm veranderd. Tja, in de natuur geldt t.a.v. biodiversiteit: overal misschien iets anders, maar wel met een grote mate van continuïteit.

In de Floron-Nieuwsbrief District 6 Beneden-IJssel nr. 20, april 2006 heeft hij geschreven over Zaagblad, een heel kritisch plantje, dat in 1987 uit Nederland in de vrije natuur (Leusenermaan) is verdwenen, maar waarvan hij als praktisch natuurbeschermer (reeds ver vooruitblikkend?) 3 à 4 exemplaren ca. 40 jaar in zijn wilde kruidtuin heeft gekoesterd en laten overleven. Daarvan staan de "nazaden" momenteel bij Ruud in de tuin te popelen om geherintroduceerd te worden in het zelfde bijzondere object bij langs de Vecht.

Telkens als ik Zaagblad weer uitbundig zie bloeien, komen wat herinneringen aan Joop boven; een heel deskundige, maar vooral héél vriendelijke collega. Dan denk ik: bedankt, Joop!

Joop is begraven in Dalfsen, waar hij en zijn vrouw Roos (Roosmarie) begraven zijn. Hij en 'zijn Roos' zijn weer bij elkaar, iets waar Joop lang naar had uitgezien.